

2

2017

ISSN-0207-4710

GÖYƏRÇİN

FİL VƏ İLK İNSAN

Yao nağılı (Afrika)

Dünyanın ilk insanı səhrada qəmli-qəmli gəzir, nə edəcəyini bilmirdi. Elə bu zaman onun qarşısına bir fil çıxdı. Filin köməksiz insana rəhmi gəldi. Onu xortumuyla qaldırıb belinə qoydu. Uzun illər o, beləcə insanı gəzdirdi, ona heyvanların yaşadığı meşələri və savannaları, cəngəllikləri göstərdi.

İnsan vəhşi arıların balı və meşə ağaclarının meyvələri ilə qidalanırdı. Bunları ona fil tapıb gətirirdi.

İllər keçdi. Fil insana ovçuluğun sirlərini öyrətdi. Ağıllı, dərrakəli insan tezliklə yer üzünün ən mahir ovçusuna çevrildi.

Bundan sonra fil öz yetişdirməsini fil-lər ölkəsinə apardı. Onlar burada quru torpağın üstündə əyləşən bir qadın gördülər. Fil insanı düz qadının qarşısında belindən yerə düşürdü. Bir neçə ağacı sındırıb yerə atdı ki, insan onlarla özünə ilk ev tiksin.

Onlar belə də etdilər. Qadınla kişi tikdikləri komada uzun müddət yaşadılar və onların çoxlu övladları dünyaya gəldi. Həmin insanlar dünyanın müxtəlif yerlərinə köçüb özlərinə məskən saldılar. Beləliklə də, ilk Yao qəbiləsi meydana gəldi.

NƏYƏ GÖRƏ
İNSANLARIN
RƏNGLƏRİ FƏRQLİDİR?

Soto nağılı (Afrika)

İnsanların hamısı bir ailə üzvü kimi eyni mağaralarda yaşayanda həyat gözəl idi və hamı özünü xoşbəxt sayırdı.

Bir dəfə necə oldusa insanlar mübahisə etdilər və bu mübahisə davaya çevrildi. Hökmdarın sevimli oğlu öldürüldü.

Bundan xəbər tutan rəhbər hirs-ləndi, naşükür, bir zaman bir yerdə yaxşı, mehriban yaşayan, indi isə bir-biri ilə yola getməyən adamların hamısını öz mağarasından qovdu.

Mağaradan qovulan insanlar əvvəl-cə nə edəcəklərini bilmədilər, sonra isə kim hara istədi, ora da getdi.

Qızmar günəş kölgədə yaşamağa alışan adamları yandırır. Şüaların təsiri ilə onların bəzisinin dərisi bir azca, digərlərinin dərisi isə lap qaraldı. Bəzilərinin rəngi qırmızı, bəzilərininki sarı oldu. Özlərini günəşdən qorumağı bacaranların rəngi isə əvvəlki kimi ağ qaldı.

Beləliklə, müxtəlif rəngli insanlar yarandı və onlar dünyanın ayrı-ayrı yerlərində yaşamağa başladılar.

Tərcümə edib işləyəni
R.Y.Əliyev

TÜLKÜ KAFTARKOSU NECƏ ALDATDI?

(Soto nağılı)

Bir dəfə Tülkü Kaftarkosa dedi:

-Gedək, sənə elə yer göstərim ki, doyunca yeyə bilək.

Kaftarkos sevindi və onlar birlikdə yola düşdülər. Tülkü onu mal-qara saxlanılan bir tövləyə gətirdi. Ancaq həmişə olduğu kimi, indi də tövlənin qapısı bağlı idi. Onlar ağızları sulana-sulana tövləyə girmək üçün yer axtardılar. Axır ki, bir deşik tapdılar. Ordan güclə içəri girdilər. Onlar heyvanları öldürüb doyunca yedilər.

Tülkü doyan kimi insanlar gəlməmiş çıxıb qaçmağa tələsdi. Yenə həmin deşikdən çətinliklə də olsa çölə çıxa bildi. Acgöz Kaftarkos isə belə gözəl yerdən çıxmağı ağına belə gətirmədi. Bir az fasilə verib yenə də yeməyə başladı. O qədər yedi, yedi ki, qarnı şişib dam boyda oldu. Tövləyə girdiyi deşikdən bayıra çıxmaq istədi. Özünü birtəhər içəri girdiyi yerə dürtüdü, ancaq bədəninin arxa hissəsi, qarnı deşiyin divarlarına ilişib qaldı. Bu acgöz heyvan nə irəli gedə bildi, nə də arxaya... Səhərə qədər nə qədər çalışdısa, bir şey alınmadı ki, alınmadı.

Səhər açıldı. Heyvanların sahibi gəlib tövlədən inəkləri çıxarmaq istəyəndə bədəninin yarısı içəridə, yarısı çöldə qalmış Kaftarkosu gördü. Bir ağac götürüb onu döyməyə başladı. Ağrıya tab gətirməyən vəhşi qorxudan elə dartındı ki, dərisi cızıla-cızıla çölə çıxa bildi və var gücü ilə qaçmağa başladı.

Bütün bədəni ağrıdan sızım-sızım sızıldayan Kaftarkos onu dar ayaqda tək qoyub aradan çıxan Tülkünü axtardı ki, bu hiyləgər heyvanı cəzalandırsın.

Tülkü onu görən kimi özünü yerə yıxıb yalandan ufuldamağa, zarımağa başladı:

-Oy, mənim böyük bacım, sən harda qalmışdın? Heyvanların sahibi məni o qədər kötəklədi ki, qaçıb zorla canımı qurtardım. İndi heç ayaq üstə durub yeri də bilmirəm. Nə olar, yuvama getmək üçün mənə kömək elə.

Tülkü elə zarı ki, Kaftarkosun öz ağrıları yadından çıxdı. Hiyləgər Tülkünün belinə mindirib çətinliklə də olsa onu aparmağa başladı. Tülkü isə məzələnmək istədi, dilini dinc qoymayıb oxumağa başladı:

Gör bir bu dünya
Nə günə qalıb?
Xəstə sağlamlı
Belinə alıb...

Aldadıldığını başa düşən Kaftarkos hirsələndi. Tülkünün belindən yerə atıb onun üstünə cumdu. Tülkü

cəld tərpendi. Qaçıb bir yuvanın yanına gəldi. Kaftarkos da onun dalınca qaçdı. Birdən nə görse yaxşıdı? Tülkü yuvanın qapısının ağzında bir küncünə çəkilərək pəncəsi ilə tavanı tutdu. Kaftarkos onu tutmaq istəyəndə Tülkü qışqırdı:

-Oy, mənim ağıllı bacım! Üstümə gəlmə! Əgər pəncəmi buraxsam, yuvamın tavanı uçub üstümüze tökülər. Yaxşısı budur mənə kömək elə. Sən tavanı saxla, mən bir dirək tapıb gətirim. Onu yuxarı dayaq edək ki, uçub dağılmasın. Sonra birlikdə içəri girərik.

Kaftarkos razılaşdı. Belini yuvanın tavanına dayayıb onu saxlamağa çalışdı. Tülkü isə bir göz qırpımında qaçıb getdi. Kaftarkos səbrlə şələquyruğun yolunu gözləməyə başladı. Tülkünün isə gəlib çıxmaqla işi yox idi.

Sən demə, bu yuva Tülkünün yox, meymunların imiş. Onlar evlərinə qayıdanda Kaftarkosu yuvanın ağzında görüb təəccübləndilər və soruşdular:

-Ey, sən burda neyləyirsən?

-Görmürsünüz, tavanı tutub saxlamışam ki, uçmasın. Tülkü bura dayaq vurmaq üçün dirək dalınca gəlib. Bəlkə o dirəklə yuvanı dağılmaqdan xilas edə bildik.

Meymunlar güldülər və dedilər:

-Havayı yerdən özünü zəhmətə salma. Bu yuva bizimdir və onun tavanı çox möhkəmdir, heç vaxt uçmaz.

Aldadıldığını bilən kaftarkos yuvanın tavanından belini çəkib Tülkünü axtarmaq üçün meşəyə getdi. Birdən gördü ki, hiyləgər heyvan bir quyunun yanında dayanıb öz-özünə nəsə danışır. Sən demə, bu quyuda bir arı ailəsinin yuvası var imiş.

Kaftarkos qəflətən özünü Tülkünün üstünə atdı və qışqırdı:

-Hə, axır ki, əlimə keçdin! İndi sənini dərinə boğazından çıxaracam!

Tülkü heç nə olmaybmış kimi sakit səsle dedi:

-Mən doğrudan da, axmağın biriyəm. Bağışlanmağa zərrə qədər də olsa haqqım yoxdu. Bu gün bayram olduğunu bilməmişəm. Görmürsən, balaca məxluqlar vızıldaya-vızıldaya necə gözəl mahnı oxuyurlar! Mən də elə onlara qoşulmuşam. Əlimdəki kitabı görürsən? Ona baxıb dua eləyirəm.

Anların vızıltısını eşidən Kaftarkos Tülkünün növbəti yalanına da

inandı:

-Hə, doğrudan da, mahnı oxuyurlar.

Tülkü şirin dilini işə salıb, sözüne davam elədi:

-Xahiş eləyirəm, bu gün məni öldürmə, səhər açılana qədər mənə möhlət ver. Sən də bir kitabı götürüb bizimlə birlikdə dua oxu!

-Mən kitabı hardan alım? - Kaftarkos soruşdu.

Hiyləgər Tülkü arı şanlarını göstərib dedi:

-Bax, kitablar quyunun içindədi. İstədiyini seçə bilərsən.

Kaftarkos özünü quyuya atdı ki, kitab götürsün. Anlar çox həyəcanlandılar və çağırılmamış qonağın üstünə cumdular. Onu o qədər neşterlədilər ki, yazığın sir-sifəti şişdi. Hiyləgər tülkü isə qaçıb uzağa, lap uzağa getdi...

Tərcümə edib işləyəni
R.Y.Əliyev

